

Itaalia mesilasrassi tõumaterjali võrdlev hindamine ja valik võrdluskatsete ja jõudluskontrolli alusel

Uuringu PR-5-4.1-8 aruanne-kokkuvõte 2009.a. töö alusel

Töö täitja: Maire Valtin

Töö eesmärk: Itaalia mesilasrassi tõumaterjali võrdlev hindamine ja valik erinevate näitajate alusel, sealhulgas pikaajaliste võrdluskatsete ja jõudluskontrolli baasil eesmärgiga hinnata mesilasperede arengu- ja meekogumisvõimet, samuti haigus- ja talvekindlust.

2009. aasta kevad oli Lääne-Virumaal mesilastele soodus, sest paju õitsemise ajal oli neli head sooja ilma, kus mesilased said välja lennata ja hankida seda väärtuslikku nektarit, mis paneb pere kiiresti arenema. Ka õietolmu toodi rohkesti. Selliseid aastaid, kus mesilased saavad pajunektarit, pole just palju. Tavaliselt on see aeg jahe või tuuline.

Ka võilille õitsemise ajal olid mõned soodsad ilmad ning pered hakkasid kiiresti arenema. Itaalia tõugu mesilased eriti veel korpustarudes kasvatavad juba kevadel pered suureks. See on väga hea, sest tugevate perede arvelt saab nõrku peresid putitada, teha juurde noori peresid või siis saab nende mõne sooja päeva arvelt juba suurelt perelt koorimiskorpusesse (mis on 1/3 tavakorpuse mõõtudest) esimest head kevadist mett.

Lisaks ilusale ilmale aitab head meesaaki tagada terve ja noore mesilasema olemasolu peres. Mesilasemasid võib kasvatada ka heast perest saadud emakuppudest, kuid seda ei või teha pidevalt, sest emakupud on perre ikkagi kasvatatud sülemlemise eesmärgil ning nendele emadele on emapiima toiduks pannud mesilased, kelle eesmärk on sülemleda. Emapiimaga antakse edasi ka peres valitsev meeolu ja nii võivad järglased enam mitte olla nõ sülemlemiskained nagu olid seda nende eellased.

Mitte mingil juhul ei tasu kasvatada emasid nende perede emakuppudest, kus on neid tehtud üle nelja või viie. Rahulikud, vähesülemlevad pered ehitavad vaid mõned emakupud ja sedagi alles siis, kui ema on hukka saanud, on juba liiga vana või on totaalne kitsikus. Tavaliselt itaalia tõugu mesilased kasutavad nektari panemiseks ära kõik võimalused. Nad ehitavad isegi raamide vahele kõrgi ja vaheseintele.

Parim variant rahulikult mesindada, mitte pidevas sülemlemishirmus, on ära õppida ise emadekasvatust või kui rahakott lubab, osta kvaliteetseid emasid. Selleks, et saada häid mesilasemasid, on vaja pidevalt tuua oma mesilasse noori mesilasemasid erinevatest tõumesilatest ja jälgida nende käiturnist aastate jooksul.

2009. aasta kevad-suvi ei olnud soodus kvaliteetsete emade saamiseks, ilmad olid väga vahelduvad ja noored emad ei saanud korralikult paaruda. Kuna mesilasema käib paarumas kuni kuue lesegaga, siis selline võimalus tekkis noortel emadel alles augusti alguses kui suvesooja oli pea kaks nädalat. Selleks ajaks aga on mesilasemad juba kasvatatud ja nende paarumine on nii nagu on. Väga palju hakatakse mesilasemasid küsima just augustis ja pikaldasemad mesinikud avastavad alles septembri alul peredes mesilasema puudujäägi.

Tihti on niigi, et mesinik väidab, et peres pole ema ega oska aimatagi, et peres on sülemlenud tänu sellele, et ei olnud aega mett välja vurritada. Ka peresuurus eriti itaallaste puhul ei reeda seda, kas peres on sülemlenud või mitte. Noor ema aga on nii vilgas, et vaid vilunud siiski oskab teda leida. Noor ema muneb algul üksikuid mune ja neid ei pruugi asjaarmastaja mesinik üldse märgata. Niisiis pannakse uus ema perre

teadmise, et seal polegi ema. Antud ema aga vastu ei võeta ja kevadeks on ikkagi peres noor paarumata ema, tänu kellele on nüüd peres väärhaue.

Tegelikult ongi mesilasema hea vahetada augustis, sest siis järgmisel kevadel hakkab noor ema "täie rauaga" munema ning pere areng ning hea meesaak on garanteeritud. Lisaks võtavad mesilased augustis ja septembri alguses emasid hästi vastu. Paljud mesinikud ei pea seda õigeks ja väidavad, et jaanipäevaks peavad olema emad vahetatud, sest siis pole karta sülemlemist.

Aga ka noor ema võib sülemleda ja isegi rohkem kui vana, sest tal on munemise kihk veres ja ta peab oma missiooni täitma. Niipea kui tema munemist piirab ladustatud nektarikogus, võib noor ema haududa sülemlemisplaane. Sügisel jahenedes aga hakkab ilmastik dikteerima pere juurdekasvu piiramist ja mesilasema on sunnitud munemist koomale tõmbama.

Sel kevadel, mais kasvama pandud emakuppudest koorunud emad ei paarunud ja hakkasid munema paarumistarudes viljastamata mune. Lihtsalt oli jahe ja ebasoodus emade paarumiseks. Teine partii noori emasid küll paarus, kuid mitte sajabrotsendiliselt ja need emad ma vahetasin kõik sügisel välja.

Tänavu sain huvitava kogemuse võrra rikkamaks. Nimelt oli mul vaglakasvatusepereks valitud väga rahulik ja hea saagikorjega pere. Esimese vakladega raami panin sinna 2,5 tunni järel peale ema äravõtmist ja teise 3 tunni pärast. Üllatuseks ei võetud seal vastu ühtegi vakla. Kas nad olid liiga rahulikud ja ei avastanud ema puudujääki niipea? Nad lihtsalt lasid vaglad kuivada ja kahe päeva pärast selgus, et nad olid ehitanud üheainsa kupu imetillukesele vaglale, mis võib-olla oli vaid poole päeva vanune. Tuli anda äravõetud ema tagasi, kelle nad rõõmuga vastu võtsid.

Juha Nuutero mesilast 2008-ndal aastal saadud mesilasemad

Mesilasema nr. 1- Antud korpustarru, kus oli varem Taanist toodud Buckfast tõugu mesilasema. Ema võeti hästi vastu, haue ühtlane, korralik. Mesilased rahulikud, töökad, pere haigusvaba. See pere talvitus hästi. 2009.a. kevadel oli peres korralik ühtlane haue. Esines veidi lubihauet. Lubihauet taandus pere kasvades ja pere kogus korraliku saagi. Emakasvatuseks ei kasutanud.

Mesilasema nr. 2 - Antud korpustarru, kus oli varem itaalia tõugu mesilasema. Uus ema võeti hästi vastu. Hauet võiks hinnata hindede 3. Mesilased rahulikud. Haudme seas lesehaue. 2009.a. kevadel pere nõrgapoolne ja tundub, et see 2008.a. saadud ema pole korralikult paarunud, töölistmesilaste haue vaheldub lesehaudmega. Meekorje alla keskmise.

Mesilasema nr. 3 - Antud korpustarru, kus olid varem segaverelised (Krains + Itaalia) mesilased. Ema võeti hästi vastu, haue ilus, mesilased pisut närvilised. 2009.a. kevadel pere ilus suur, haue ühtlane (plaathauet, tundus nagu oleks tegu Buckfasti mesilastega), mesilased rahulikud, pere areng kiire ja mesilased käivad korjel iga ilmaga. Juuli lõpuks oli pere kogunud korraliku meesaagi, lisaks oli peres korpuse jagu suurraame.

Mesilasemad Ismo Kajanderi mesilast

Mesilasema nr.1 - Hästi vastu võetud, mesilased ilusad kollased, rahulikud, haue ilus, pere suur. 2009.a. kevadel oli pere üllatavalt suur. Tänu sellele tegin sellest perest kahe-ema pere ja peakorje alguses kasutasin tõuema Jenteris paljundamiseks. Järglased olid ilusad kollased. Pere kogus rekordilise saagi.

Mesilasema nr. 2 - Ema hästi vastu võetud, ilus haue, mesilased rahulikud.

2009.a. kevadel pere ilus suur, haue korralik. Jällegi tegin kahe-ema pere, millest omakorda kogusin korraliku saagi. Juuli 18-ndal panin tõuema munema Nicco kasvatusraami ja sealt saadud vaglad võeti kasvatusperes 100% vastu. Esimesel päeval kinni kaanetatud emakupud murdsin maha, kuna mesilasema ei munenud Nicco raami täis esimese päevaga ja osa vaklu olid vanemad kui kolm ja pool päeva. Selliselt toimetades saan võimalikult noortest vakladest kasvatatud emad, kes on kaalult suuremad ja munemises produktiivsemad.

2008-ndal aastal Ismo Kajanderi mesilast toodud mesilaste järglastest

Mesilasemast nr. 1-st kasvasin järglasi juuni lõpus, sest see mesilasema oli väga heade omadustega. Ta oli hästi talvitunud, hästi munenud, kasvatanud üles suure sõbraliku pere. Lubihauet ei esinenud. Juba kevadest alates kogus hulganisti nektarit ja hoidis pere puhtana, sülemlemisele kalduvust polnud. Hinne viis pluss. Järglaste saamiseks kasutasin Jenteri raami. Saadud noored mesilasemad olid väga oma ema moodi. Ilusa kollase värvi olid nad pärinud arvatavasti emalt ja loodan, et ka kõik teised head omadused. Olgugi, et teadlased väidavad, et suur osa pärilikke omadusi antakse edasi isasliini pidi.

2009.a. juuli keskpaigas kasvasin järglased ka teisest Ismo Kajanderi mesilast saadud tõuemast. Antud emaga pere vastas igati vajalikele nõuetele. Paljundamiseks kasutasin Nicco kasvatusraami. Saadud seitsmekümne noore mesilasema paarumise aeg sattus 2009-nda aasta suve kõige ilusamale ja soojemale ajale ning nende paarumine võis olla saajaprotsendiline. Järglased erinesid üksteisest värvuse ja triipude poolest. Oli kollaseid, kollaseid pruuni sabaotsaga, pruune kollase sabaotsaga, triibulisi, isegi helepruune. Aga hea vanasõna ütleb, et pole oluline mis värvi on kass, peaasi et hiiri püüab. Mesinduses ei ole vist küll oluline mesilaste värv, saak on see, mis mesinikku toidab.

2008-ndal aastal Juha Nuutero mesilast toodud mesilasema järglastest

Mesilasema nr 3 oli igati vastuvõetav järglaste kasvatamiseks. Mai lõpus oli juba ilusaid noori leski lesekasvatuseredes ja aeg küps mesilasemade kasvatamiseks. Ampere kasvas üles kolmekümnest antud vaglast kakskümmend neli noort mesilasema. Kahjuks läksid siis ilmad jahedaks ja külmaks ning ükski noor mesilasema ei paarunud ära, vaid hakkasid munerna paarumistarudes viljastamata mune. Siit õpetus, et meie kliimas võib nii juhtuda, eriti veel kevadel.

Kokkuvõte 2009-ndal aastal Ari Seppälä mesilast saadud mesilasemade kohta.

EML-i kaudu saadud mesilasemasid Ari Seppälä tõumesilast oli kahte liini. Esimesed olid ilusad helekollased, parajalt prisked ja kergelt karvase kattega. Nad kõik võeti rõõmsalt peredes vastu ja hilisem jälgimine näitas, et haue oli korralik.

Teine liin itaalia tõugu mesilasemadest, kes samuti toodi Seppälä mesilast, olid veidi tumedamad kollased ja saledamad kui esimesed. Ka need emad võeti hästi vastu ja pered hakkasid kenasti edasi arenema.

Minu tähelepanekud on näidanud, et priskemad ja karvasemad mesilasemad annavad rahulikumat järglast ja on väga sülemlemiskained, nõtkemad ja siledakarvalised on produktiivsemad, arenevad kiiremini ja võivad kalduda sülemlemisele. Muidugi on seda vara ennustada. Seda näitab 2010-s aasta, kui saab hinnata ja võrrelda nii neid tõumasid kui ka nende järglasi.